

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.ANλ1(α)

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ημερομηνία: Σάββατο 3 Ιανουαρίου 2015
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1¹. Σύμφωνα με την άποψη του κ. Μπαμπινιώτη θα ήταν πολύ πρόωμο και βλαβερό να ακολουθούσε η Ελλάδα το πείραμα της Φινλανδίας γιατί πρώτα απ' όλα μια τέτοια επιλογή θα δημιουργούσε εκτεταμένα κρούσματα ανορθογραφίας. Συγκεκριμένα θα αφανιζόταν η σχέση της μυϊκής κίνησης και της απεικόνισης των γραμμάτων, μια και είναι γνωστό και δεδομένο ότι η χειρόγραφη γραφή οδηγεί σε αποτύπωση της αντίστοιχης πληροφορίας που παρέχει στον νου η κίνηση των μυών. (70 λέξεις)

A2. α.² Τα δομικά στοιχεία της τελευταίας παραγράφου του κειμένου είναι:
Θεματική περίοδος: Αυτή η δεύτερη γνώση... πληκτρολόγιο.
Λεπτομέρειες-Σχόλια: Αυτό δε σημαίνει... της λέξης.
Περίοδος-Κατακλείδα: Άρα η κιναισθητική ...άλλες».

β.³ Η σύνταξη στο παραπάνω απόσπασμα είναι ενεργητική διότι τα ρήματα (αντιμετωπίζει, να βάλει, να αντικαταστήσει) της περιόδου δείχνουν ότι το υποκείμενο (εκπαιδευτική κοινότητα για την πρώτη πρόταση, φινλανδική κυβέρνηση για τις δύο επόμενες προτάσεις) ενεργεί.

Η χρήση της ενεργητικής σύνταξης επιλέγεται από την αρθρογράφο για να δοθεί έμφαση στο υποκείμενο που ενεργεί (εκπαιδευτική κοινότητα, φινλανδική κυβέρνηση αντίστοιχα).

Μετατροπή της ενεργητικής σύνταξης σε παθητική:

Έτσι ή αλλιώς με προβληματισμό αντιμετωπίζεται από την εκπαιδευτική κοινότητα η απόφαση της φινλανδικής κυβέρνησης από το 2016 να τεθεί (απ' αυτήν) τέλος στη γραφή και να αντικατασταθούν τα τετράδια με... υπολογιστές.

¹ Η ερώτηση ακολουθεί τις «Οδηγίες της Νέας Ελληνικής Γλώσσας της Α΄ τάξης Γενικού και της Α΄ τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου για το έτος 2014-2015».

² Έκφραση- Έκθεση για το Γενικό Λύκειο, τεύχος Α΄, Χρ. Τσολάκη, Κυρ.Αδαλόγλου, Άβρα Αυδή, Έλ. Λόππα, Διον. Τάνης, σελ. 74

³ Έκφραση- Έκθεση για το Γενικό Λύκειο, τεύχος Α΄, Χρ. Τσολάκη, Κυρ.Αδαλόγλου, Άβρα Αυδή, Έλ. Λόππα, Διον. Τάνης, σελ. 150

B1. α.⁴

Συνώνυμα	
δεξιότητες	ικανότητες, προσόντα, πλεονεκτήματα
παγκοσμίως	διεθνώς, οικουμενικά
υποχρεωτικός	εξαναγκαστικός, επιβεβλημένος
γιγαντιαία	σπουδαία, εκτεταμένη, έντονη
προνόμιο	προσόν, πλεονέκτημα

β.⁵

Αντώνυμα (για τη δημιουργία προτάσεων)	
δεξιότητες	αδυναμίες, εμπόδια, δυσχέρειες
παγκοσμίως	τοπικά, κρατικά, εθνικά
υποχρεωτικός	προαιρετικός
γιγαντιαία	περιορισμένη
προνόμιο	αδυναμία, εμπόδιο, τροχοπέδη, μειονέκτημα

- Οι **αδυναμίες** του στα μαθήματα του σχολείου προκάλεσαν τους χαμηλούς βαθμούς του, κατά τη διάρκεια του πρώτου τετράμηνου.
- Οι νόμοι του ελληνικού κράτους εφαρμόζονται **τοπικά** και πάντα εντός των συνόρων της ελληνικής επικράτειας.
- Ο **προαιρετικός** εκκλησιασμός των μαθητών, με αφορμή την εφαρμογή της ανεξιθρησκίας, ισχύει στη χώρα μας με νόμο.
- Εξαιτίας της διαπιστωμένης αναξιοπιστίας του, η επιρροή που ασκεί στους γύρω του είναι **περιορισμένη**.
- Η μέτρια εμφάνισή της υπήρξε **μειονέκτημα** για την καριέρα της στον χώρο της μόδας.

⁴ Έκφραση- Έκθεση για το Γενικό Λύκειο, τεύχος Α', Χρ. Τσολάκη, Κυρ.Αδαλόγλου, Άβρα Αυδή, Έλ. Λόππα, Διον. Τάνης, σελ. 50

⁵ Έκφραση- Έκθεση για το Γενικό Λύκειο, τεύχος Α', Χρ. Τσολάκη, Κυρ.Αδαλόγλου, Άβρα Αυδή, Έλ. Λόππα, Διον. Τάνης, σελ. 50

B2. α.⁶ Τίτλος με αναφορική - δηλωτική χρήση της γλώσσας:

Η αξιοποίηση της τεχνολογίας στη διδακτική του λόγου.
Τα μαθήματα ηλεκτρολόγησης αντικατέστησαν τη γραφή.
Οι Φινλανδοί προτιμούν το ηλεκτρολόγιο.

Τίτλος με μεταφορική - συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας:

Στυλό εναντίον πλήκτρου.
Χαρτί και μολύβι: ήρθε το τέλος;
Κλείνουν τα εργοστάσια των μολυβιών;

β.⁷

- Με την αναφορική- δηλωτική χρήση της γλώσσας επιτυγχάνεται η ακριβολογία, δίνεται βαρύτητα στην πληροφορία και αποδίδεται ρεαλιστικά το περιεχόμενο του κειμένου.
- Με τη μεταφορική- συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας δίνεται βαρύτητα στο μήνυμα που υπονοείται, ο πομπός απευθύνεται στο συναισθηματικό κόσμο του δέκτη, ο λόγος γίνεται υποκειμενικός και αποκτά ζωντάνια και παραστατικότητα.

⁶ Έκφραση- Έκθεση για το Γενικό Λύκειο, τεύχος Α΄, Χρ. Τσολάκη, Κυρ.Αδαλόγλου, Άβρα Αυδή, Έλ. Λόππα, Διον. Τάνης, σελ. 44-45

⁷ Έκφραση- Έκθεση για το Γενικό Λύκειο, τεύχος Α΄, Χρ. Τσολάκη, Κυρ.Αδαλόγλου, Άβρα Αυδή, Έλ. Λόππα, Διον. Τάνης, σελ. 44-45

Γ.⁸ Παραγωγή λόγου

Υποδείξεις για την ανάπτυξη του θέματος

- Αφού πρόκειται για άρθρο πρέπει να δοθεί τίτλος, κυριολεκτικός ή μεταφορικός.
- Να χρησιμοποιηθεί σε γενικές γραμμές απλό λεξιλόγιο και η αναφορική λειτουργία της γλώσσας.
- Να γίνει δεκτό κείμενο και ενυπόγραφο και ανυπόγραφο.
- Να αξιοποιηθεί το γεγονός της επικαιρότητας που αποτελεί αφορμή για το άρθρο.
- Η ανάπτυξη της παραγωγής λόγου περιλαμβάνει δύο ζητούμενα:

1^ο: Αίτια της κρίσης του γραπτού λόγου και

2^ο: Τρόποι με τους οποίους μπορούν τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα να συντελέσουν στην καλλιέργεια της γλώσσας.

- Τα δύο ζητούμενα πρέπει να αναπτυχθούν ισότιμα στο Κύριο Μέρος.

Διάγραμμα ανάπτυξης:

Από το παρακάτω διάγραμμα ο μαθητής μπορεί να επιλέξει όσα στοιχεία επιθυμεί από το υλικό του πρώτου και δεύτερου μέρους ανάπτυξης ώστε το γραπτό του να έχει την επιθυμητή έκταση των 350-400 λέξεων.

Ενδεικτικοί τίτλοι:

- Λόγος σε κρίση.
- Μολύβι ή (και) πληκτρολόγιο;

Πρόλογος

Στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης που διεξάγεται με στόχο τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας, είναι αναγκαίο να συμπεριληφθεί και το ζήτημα της γλωσσικής κρίσης, όπως αυτή εκδηλώνεται κυρίως στο λόγο των νέων. Η συρρίκνωση των εκφραστικών μέσων, η τυποποίηση, η ανορθογραφία και οι ξενισμοί είναι μόνο μερικά από τα δείγματα αυτού του πολυδιάστατου προβλήματος. Και μολονότι είναι γνωστό πως η γλώσσα είναι πρωτίστως επικοινωνιακός κώδικας και γι' αυτό μεταβάλλεται και προσαρμόζεται στις εκάστοτε ανάγκες, η προσαρμογή αυτή συχνά συνοδεύεται από εκφυλιστικά φαινόμενα που αλλοιώνουν το χαρακτήρα της. Το γεγονός αυτό συνιστά την αφετηρία του προβληματισμού μας.

⁸ Έκφραση- Έκθεση για το Γενικό Λύκειο, τεύχος Α', Χρ. Τσολάκη, Κυρ. Αδαλόγλου, Άβρα Αυδή, Έλ. Λόππα, Διον. Τάνης, σελ. 100-103

Κύριο μέρος

1^ο Ζητούμενο: Παρουσίαση των αιτίων που προκάλεσαν την κρίση

1. Η ανεπαρκής γλωσσική παιδεία από το σχολείο απομακρύνει το μαθητή από τη γλωσσική καλλιέργεια και παρεμποδίζει τη γλωσσική αρτίωσή του:
 - Τα γλωσσικά μαθήματα είναι υποβαθμισμένα και γενικότερα οι θεωρητικές επιστήμες υποτιμώνται.
 - Η τεχνοκρατική αντίληψη για την παιδεία περιορίζει τη σφαιρική μόρφωση με αποτέλεσμα η ενασχόληση με τη γλώσσα να θεωρείται δευτερεύουσας σημασίας.
2. Τα ΜΜΕ δίνουν βαρύτητα στην εικόνα και τον ήχο έναντι του λόγου και αποτρέπουν τον άνθρωπο από την ενασχόληση με τη γραφή:
 - Η εισροή ξενικών όρων και η άκριτη υιοθέτησή τους αλλοιώνουν τη γλώσσα και συντελούν στη λανθασμένη χρήση της.
 - Η συνθηματική γλώσσα των διαφημίσεων, οι ακυριολεξίες και τα γραμματικά και συντακτικά λάθη επηρεάζουν τη γλωσσική έκφραση των νέων.
 - Στο διαδίκτυο και στην επικοινωνία μέσω των σελίδων κοινωνικής δικτύωσης κυριαρχούν τα greeklish, οι στερεότυπες εκφράσεις και τα αρκτικόλεξα. Όλα αυτά συντελούν στην υποβάθμιση της ελληνικής γλώσσας και κατά συνέπεια στην ορθή γραφή της.
3. Τα γνωρίσματα της σύγχρονης εποχής και ο σύγχρονος τρόπος ζωής εντείνουν τη γλωσσική κρίση:
 - Οι έντονοι ρυθμοί ζωής και οι αυξημένες υποχρεώσεις περιορίζουν το χρόνο και τη διάθεση του ατόμου για ευρυμάθεια, με αποτέλεσμα να επιλέγεται συνειδητά η διασκέδαση και η αναζήτηση της εκτόνωσης από την καθημερινή ένταση σε νόθες μορφές ψυχαγωγίας σε βάρος της πνευματικής καλλιέργειας.
 - Ο ευδαιμονισμός και η υιοθέτηση της υλιστικής νοοτροπίας αποπροσανατολίζουν το νέο από την ολόπλευρή του καλλιέργεια, την ικανοποίηση των γνωστικών του αναγκών και τη στοχοθεσία πνευματικών αξιών.
4. Οι αλλαγές στη δομή της σύγχρονης οικογένειας και η αποδυνάμωση της από πολλές λειτουργίες της, όπως η αγωγή και η εκπαίδευση, έχει επηρεάσει ακόμα και τη γλωσσική έκφραση.
 - Η απουσία διαλόγου και επικοινωνίας στο οικογενειακό περιβάλλον, η τηλεοπτική αποχαύνωση και η περιορισμένη παροχή ερεθισμάτων για τη μελέτη και το βιβλίο περιορίζουν τη δυνατότητα των νέων να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους.
 - Η επαναστατική φύση των νέων που τους ωθεί στην απόρριψη του

παραδοσιακού σε συνάρτηση με τον ενθουσιασμό τους για τις νέες τεχνολογίες (επικοινωνία με χρήση κωδικών στα ηλεκτρονικά μηνύματα, συντμήσεις του λόγου και σκισμάκια, χρήση ελληνολατινικής γραφής), εμποδίζει την καλλιέργεια του γλωσσικού τους αισθητηρίου.

2^ο Ζητούμενο: Παρουσίαση των τρόπων για την αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογικών μέσων στη γλωσσική καλλιέργεια.

Για την αντιμετώπιση της γλωσσικής κρίσης απαιτείται η συνδρομή όλων των φορέων που σχετίζονται με τη γλωσσική κατάρτιση του ατόμου.
Συγκεκριμένα:

1. Εξοικείωση των μαθητών από το σχολείο με τα νέα ψηφιακά περιβάλλοντα για τη διδασκαλία της γλώσσας:
 - Αξιοποίηση της εκπαιδευτικής τεχνολογίας της γλώσσας και καθιέρωση σύγχρονης εκπαιδευτικής πολιτικής για την διασύνδεση της γλώσσας με τις δυνατότητες της πληροφορικής.
 - Παροχή κατάλληλων τεχνολογικών υποδομών και ψηφιακός γραμματισμός των εκπαιδευτικών ώστε να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της σύγχρονης πραγματικότητας.
 - Πρόσβαση στο ψηφιακό σχολείο και τα ψηφιακά βοηθήματα για τη διδασκαλία των γλωσσικών μαθημάτων στο σχολείο.
 - Οργάνωση και υλοποίηση των γλωσσοδιδακτικών μαθημάτων με τη συνδρομή διαδραστικών μέσων μελέτη για να είναι πιο ενδιαφέρουσα και ελκυστική η διαδικασία μάθησης της γλώσσας.
 - Δημιουργία ηλεκτρονικής εκπαιδευτικής πλατφόρμας με ενημερωτικό και επικοινωνιακό χαρακτήρα.

2. Ενεργοποίηση των φορέων της εκπαιδευτικής κοινότητας που υποστηρίζει τη γλώσσα:
 - Διενέργεια συζητήσεων (Forum) σχετικά με τα γλωσσικά φαινόμενα και τη σχέση τους με τις νέες τεχνολογίες.
 - Ελεύθερη πρόσβαση μαθητών και εκπαιδευτικών σε ψηφιακές βιβλιοθήκες και ηλεκτρονικά βιβλία (λεξικά, λογοτεχνία, κείμενα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, ακουστικό υλικό για τη βιωματική προσέγγιση των πηγών στη διδασκαλία της λογοτεχνίας, της ιστορίας και άλλων μαθημάτων.)
 - Ψηφιοποίηση αρχειακού υλικού από τον τύπο και την επιστημονική παραγωγή για την αξιοποίηση του σε συγκερασμό με το παραδοσιακό βιβλίο στην καθημερινή μαθησιακή διαδικασία.

3. Οι υπεύθυνοι των Μ.Μ.Ε. οφείλουν αξιοποιώντας τη δύναμη που τους παρέχει η τεχνολογία, να συνδράμουν στον περιορισμό της γλωσσικής

κρίσης:

- Χρήση σωστής γλωσσικής έκφρασης και αποφυγή γραμματικών και συντακτικών λαθών από τους δημοσιογράφους.
 - Προβολή εκπομπών λόγου στην τηλεόραση για την καλλιέργεια του λόγου και την προώθηση του βιβλίου και της φιλιαναγνωσίας.
 - Δημιουργία διαδικτυακής εκπαιδευτικής τηλεόρασης με διαδραστικά παιχνίδια λόγου (κρεμάλα, αλίευση λαθών στην καθημερινή ομιλία μέσα από την προβολή σχετικών ερεθισμάτων).
4. Για την ορθή γλωσσική καλλιέργεια των νέων φέρουν ευθύνη και οι γονείς (γνώστες και χρήστες των νέων τεχνολογιών) οι οποίοι οφείλουν να λειτουργούν ως πρότυπα έλλογης χρήσης των σύγχρονων μέσων γνώσης και πληροφόρησης, ενθαρρύνοντας και τα παιδιά τους να πράττουν το ίδιο.

Επίλογος:

Είναι σαφές πως η ορθή χρήση του λόγου ορίζει την αδιάσπαστη συνέχεια του λαού μας. Γι' αυτό κανένας μας δε δικαιολογείται να εθελotuφλεί μπροστά στους κινδύνους που εμφανίζονται στη διάρκεια του χρόνου, και κανένας δε δικαιολογείται να υποτιμά ή να καταστρέφει το γλωσσικό μας πλούτο. Όμως, όσο παράδοξο κι αν ακούγεται, και όσο δύσκολο και αν φαίνεται, για την προστασία της γλωσσικής μας ταυτότητας οφείλουμε να ξεπεράσουμε τις φοβικές μας τάσεις και τον άγονο συντηρητισμό, και να αντιληφθούμε ότι ο εχθρός της γλώσσα μας δεν είναι η τεχνολογία. Αντίθετα, αποτελεί επιταγή των καιρών μας, ο ψηφιακός κόσμος να συμπεριλάβει στους κόλπους του και τη γλωσσική παιδεία. Έφτασε η στιγμή που ο λόγος πρέπει να συναντηθεί δημιουργικά με την τεχνολογία...